

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K36642-2

Noorsoo karskusringide asutamise ja tegevuse juhised.

Kuidas karskusringe asutada ?

Karskusring on lootusringile järgnev aste ja sinna kuuluvad noored 13—14 aasta vanusest kunni keskkooli lõpuklassideni. Selles eas on isetegevuse tung noorte juures kõige suurem, sellepärast on harilik nähtus, et noorsoo karskusringid sageli täiesti iseseisvalt töötavad. See ei tähenda muidugi, et õpetajat kui vanemat nõuandjat ja juhti sugugi enam vaja ei ole. Ilma nõuandva ja juhtiva käeta muutub tegevus tihti viljatuks ajaraiskamiseks; ilma juhita ja eestvõtjata ei saada tihti algama isegi ringi ellu kutsumisega.

Eriti tähtsad on just esimesed sammud, algamine.

Loomulikult peab algatus välja minema üksikust isikust, olgu see siis õpetaja või õpilane. Nii pea kui mõte on kellegi poolt algatatud ja õpilaste hulgas vastukõla leidnud, ärgu viivitatu ena asutamiskoosoleku kokkukutsumisega; määratagu päev kindlaks, antagu sellest koolijuhatajale teada, ja asjast huvitatud noored võivad kokku tulla.

Soovikorral võib seks puhuks nõu ja juhatust andma kutsuda Tartust Eesti Karskusliidust või Noorsoo Karskusliidust või vastava maakonna karskuskorralduse või ligema karskuseltsi juurest mõne tegelase või asjatundja.

Asutamiskoosoleku koht, aeg ja päevakord antagu avalikult kõigile õpetajaile ja õpilasile teada. Koosoleku päevakorras võiks olla alguses kõne karskuse tähtsusest ja karskusringi ülesandeist (hea, kui mõnelt õpetajalt), põhikirjaga tutvunemine ja selle vastuvõtmine, ligema töökava kindlaksmääramine, valimised ja teised põhikirja nõuetest tingitud toimingud.

Asutamiskoosolekul tuleb kõigi liikmeks astuda soovijate nimed üles märkida ja hiljem neil lasta vastav küsimusleht (vaata J. Elango raamat „Rahva lootus“, peatükk „Rakendus-

raamatud karskusringis“ ja põhikirja § 8) täita, mille järele siis pärast kõik liikmed ühes nende kohta käivate andmetega üldisse liikmeraamatusse sisse kirjutatakse.

Asutamiskoosolekul valitud juhatusele annavad algatajad kõik nende käes oleva materjali üle ja see paneb põhikirja õpetajate nõukogule kinnitamiseks ette, kuna muu tegevusega alles peale põhikirja kinnitamise algust tehakse.

Kui põhikiri õpetajate nõukogu poolt kinnitatud, siis teatagu ringi asutamisest, liigete arvust ja juhatuse koosseisust E. Noorsoo Karskusliidule (Tartu, Jakobi tän. 8) ja antagu ka teada, missuguseid abinõusid ring hoogsa tegevuse arendamiseks vajab.

Ligemal peakoosolekul võetagu harutusele Eesti Noorsoo Karskusliidu liikmeks astumise küsimus, enne Noorsoo Karskusliidult liikmeks vastuvõtmise tingimised, põhikirja ja muud juhtnõõrid tellides.

..... (kooli nimi)

õpilaste karskusringi põhikiri. *)

I. Eesmärk.

§ 1. (kooli nimi)
õpilaste karskusringi eesmärk on kasvavat noortsugu alkoholismivastaseks võitluseks ühendada ja organiseerida, teda alkoholismi hädaohtu vastu kaitsta ja alkoholist vabale kultuurile ette valmistada, selleks a) kasvatades õpilaste algatusvõimet ja püsivust, luues idealistlikku meelolu ning arendades õpilastes kohusetunnet iseenda, ligimese ja oma isamaa vastu ja b) kaasa mõjudes õpilaste moraalse ning intellektuaalse tasapinna tõstmiseks, karske ja terve eluviisi edendamiseks ja soodsate tingimuste soetamiseks ühisele tööle.

II. Tegevus.

§ 2. Oma eesmärkide saavutamiseks karskusring:

a) korraldab karskusmõtte selgitamiseks ja levitamiseks omavahelisi ja avalikke kõnekoosolekuid, referaate, loenguid, kursusi, tunde, õhtuid, läbirääkimisi, eksame, näitusi, kongresse jne. karskusainest ja sellega ühenduses teistest ainetest;

b) edendab sporti, võimlemist, kunsti- ja kirjanduse püüdeid ning teisi tegureid karskustöö vahenditena hoollitsedes noorsoo alkoholivaba ja esteetilise meelelahutuse eest;

d) asutab lugemislaudu, raamatukogusid, karskusmuuseumi ja kogub teateid karskusalasest puutuvate küsimuste kohta;

e) annab välja ja levitab karskuskirjandust;

f) organiseerib noortsugu karskustööks ja avaldab vastastikust moraalset toetust karskuse pidamises;

g) ühineb ühiste ülesannete teostamiseks teiste karskussihiliste korraldustega ja selgitab isiku ühiskondlikke ja rahvuslikke ülesandeid;

h) kasutab muid siin nimetatata võimalikke tegevusvahendeid.

*) Kinnitanud 21. novembril 1922. a. haridusminister H. Bauer.
§§ 1. ja 2. on Eesti Karskusliidu poolt redigeeritud.

§ 3. Kõikidest ringi koosolekutest, millest ainult ringi liikmed osa võtavad, teatatakse koolijuhatajale.

§ 4. Koosolekuteks, loenguteks, pidudeks jne., mis ringi poolt kooliruumides korraldatakse, millest aga peale ringi liikmete ka teised (kooli nimi) õpilased ja väljaspool kooli seisvad isikud osa võtavad, tuleb koolijuhatajalt luba nõutada.

§ 5. Koosolekuid, loenguid, kursusi, pidustusi jne. väljaspool kooli ruume võib ring korraldada ainult koolijuhataja nõusolekul ja hooldaja (§ 23) vastutusel, kes selleks vastava kirjaliku kohustuse annab; ülemal tähendatud ettevõtete load tulevad maksvates seadustes ja määrustes ettenähtud korras nõutada.

§ 6. Ringi tegevuse piirkond on (kooli nimi).

III. Ringi liikmed.

§ 7. Ringi liikmeiks võivad olla kõik (kooli nimi) õpilased ja õpetajad, kes ringis soovivad töötada või teda toetada.

§ 8. Õpilane või õpetaja, kes soovib ringi liikmeks astuda, teatab oma soovi kirjalikult ringi juhatusele, kes teda peale selle ringi liikmete nimekirja kannab.

§ 9. Liikmed on kohustatud aastamaksu peakoosoleku poolt määratud suuruses ja tähtjaks ära maksma, vastasel korral kustutatakse nad liikmete nimekirjast maha.

Märkus: Peakosolek võib juhatuse ettepanekul ringi liiget aastamaksust vabastada.

§ 10. Liikmed võivad igal ajal ringist välja astuda, sellest juhatusele kirjalikult teatades; liiget, kes põhikirja nõudeid ei täida või ringi vastu töötab, võib iga otsusvõimne peakosolek, juhatuse ettepanekul $\frac{2}{3}$ häälteenamusega ringist välja heita.

IV. Ringi korraldus.

§ 11. Ringi tegevust juhivad: a) peakosolek, b) juhatus, d) hooldaja ja e) revisjonikomisjon. Nende asukoht on (kooli nimi).

V. Peakosolek.

§ 12. Peakosolek astub juhatuse kutsumisel vähemalt kaks korda aastas kokku ja iga õpipoolaasta algusel. Erakorralised peakosolekud võib kokku kutsuda juhatus, revisjonikomisjon või $\frac{1}{10}$ liigetest juhatuse või revisjonikomisjoni kaudu. Kosolekust võivad osa võtta hääleõigusega kõik liikmed, kes oma aastamaksu on tasunud.

§ 13. Peakosoleku käes on üldjuhtimõtete ülesseadmine ringi tegevuse kohta, eelarvete ja aruannete kinnitamine, juhatuse, revisjonikomisjoni ja muude komisjonide valimine, põhikirja muutmine ja ringi tegevuse lõpetamine.

§ 14. Peakosoleku avab juhatuse esimees või tema abil, mõlemate puudusel üks juhatuse liikmetest. Peakosolekuid juhatab koosoleku poolt selleks valitud juhataja.

§ 15. Peakosolek arvatakse otsusvõimsaks, kui vähemalt $\frac{1}{5}$ liikmetest on ilmunud. Ei saa koosolekut liigete vähese ilmnemise pärast mitte ära pidada, siis kutsutakse nende samade küsimuste harutamiseks hiljemalt kahe nädala järele kokku teine peakosolek, mis on otsusvõimne igal liigete arvul.

§ 16. Otsused tehakse peakosolekul koosolevate liigete häälteenamusega, maha arvatud küsimustes, mis liigete väljaheitmisse, põhikirja muutmisse või ringi lõpetamisse puutuvad, kus koosolijate $\frac{2}{3}$ häälteenamust nõutakse.

§ 17. Peakosolek võib oma koosolekute kui ka ringi üldise asjaajamise kohta üksikasjalise kodukorra maksma panna, ringi põhikirja aluseks võttes.

VI. Ringi juhatus.

§ 18. Juhatus juhib ringi üldist tegevust, ajab põhikirja, kodukorra ja peakosolekute otsuste järgi jooksvaid asju ja on ringi esitajaks.

§ 19. Juhatus seisab koos kuuest liikmest.

§ 20. Juhatus valib oma liigete hulgast juhataja, laekahoidja, kirjatöimetaja ja nende abid.

§ 21. Juhatus liikmed valitakse üheks aastaks õppetöö algul, sama aja peale valitakse neile kolm kandidaati.

§ 22. Juhatus koosolek on otsusvõimeline, kui koos on vähemalt kolm juhatus liiget, nende hulgas juhataja või tema abi.

VII. Hooldaja.

§ 23. Hooldaja, kelle peakosolek kooli õpetajate hulgast valib, on ringi huvide kaitseja ja ta tegevuse eest vastutaja; juhatus informeerib hooldajat ringi tegevuse üle; hooldaja võib peakosoleku, juhatus ja komisjonide koosolekute ja ringi muust tegevusest hääleõigusega osa võtta, tarbekorral koosolekute otsuste täideviimise nii kauaks seisma panna, kunni see kooli pedagoogika nõukogu poolt on läbi vaadatud ja lõpulikult otsustatud.

VIII. Revisjonikomisjon.

§ 24. Revisjonikomisjoni valitakse aasta peakosolekul kolm liiget ja kaks kandidaati ühe aasta peale. Komisjon valib oma seast esimehe ja kirjatöimetaja.

§ 25. Komisjon toimetab ringi tulude ja kulude revideerimist, kusjuures ta kulude otstarbekohasust silmas peab. Oma töö tagajärgedest annab komisjon ringi peakosolekule kirjalikult aru.

IX. Ringi tegevuse lõpetamine.

§ 26. Ringi tegevuse lõpetamise võib peakosolek $\frac{2}{3}$ häälteenamenamusega otsuseks teha. Peakosolek valib sarnasel korral lõpetamise komisjoni ja määrab ära, milliseks otstarbeks ringi varanduse ülejääk tuleb tarvitada. Varanduse jagamine ringi liikmete vahel ei ole lubatav.

Märkeid noorsoo karskusringi kodukorra tarvis.

Karskusringi eduka tegevuse üheks tähtsamaks eelduseks on hästi arenenud kohusetunne ja ülesannete täpne jaotus ja täitmine. Iga liige ja ametmees peab teadma, millised tema ülesanded, ja nende täitmisel olgu ta ustav ja täpne.

Kodukord tuleb juhatusel välja töötada ja peakosolekul kinnitada.

Liigete õigused ja kohustused.

1. Igal noorsoo karskusringi liikmel on ringi asju otsustades ühesugused õigused.

2. Iga noorsoo karskusringi liige on kohustatud ringi koosolekutel käima. Liige, kes kolm korda järgimööda ringi koosolekult põhjusega puudub, võib ringist kõrvaldatud saada.

3. Noorsoo karskusringi liige on kohustatud ennast igal pool viisakalt üleval pidama. Vandumine ja söimamine loetakse väga suureks pahaks hääde kommete vastu.

Üksiku liikme ülevalpidamise eest vastutavad samuti tema sõbrad. Kui eksimine juhtub, jääb juhatuse hooleks järele uurida, kuidas üleastujaga toimetada.

4. Iga liige peab võimalikult omade jõudude ja parema arusaamise järele täitma need usaldusülesanded, mida koosolek ehk valijad temale teevad.

Juhatus, toimkonnad ja ametmehed.

5. Juhatus koosolekut juhatab juhataja, hoolitseb selle eest, et koosolekud algavad punkti pealt ja üldiselt valvab, et ringi töö ei jääks lõdvale.

Abijuhataja on juhataja kohustetäitja tema puudumisel.

Kirjatoimetaja kirjutab juhatuse koosolekute protokollid, kuhu tuleb märkida ka koosolijate nimed; hoiab ringi liikmeraamatuid; seab kokku aruanded tegevusjärgu tegevusest; hoolitseb ringi kirjavahetuse eest; peab silmas ja esitab eelmisel koosolekul otsustamata jäänud asjad teist korda; annab juhatuse otsused ringile teada; seab kokku iga koosoleku päevakorra; valvab ringi arhiivi üle, kus alles hoitakse ringi juhatuse ja kõikide toimkondade protokollid, sisetulnud kirjad ja paberid, ja hoolitseb, et uued liikmed saavad teated enese vastuvõtmiskoosoleku kohta.

Neid töid võib ka jagada teiste ametmeeste vahel.

Abikirjatoimetaja protokolleerib ringi üldistel koosolekutel, kui seda tööd mõnele muule toimkonna liikmele pole ülesandeks tehtud; peab arvustikku neist, kes koosolekuil puuduvad; hoolitseb, et puudujad omad põhjused teadustavad, ja aitab igapidi kirjatoimetajat.

Laekahoidja võtab vastu ja peab hoiul ringile tulevad summad juhatuse määruste järele ja katab juhataja õigeks tunnistatud väljaminekud. Igal koosolekul teatab laekahoidja protokolleerimiseks ringi tulud ja kulud, mis eelmisest koosolekust saadik on olnud.

Juhatus võib asetada tarbe järele muidki ametmehi, kellele võidakse usaldada mõnda eelnimetatuist tegevusist.

6. Noorsoo karskusring võib asutada eriülesanneteks toimkondi. (Vaata töökvaa.)

7. Korra järele valvamiseks valib noorsoo karskusring peakoosoleku poolt määratud tähtajaks 2—3 korrapidajat, kelle ülesandeks selle eest hoolitseda, et koosolekuil ja ringi muiski ettevõtteis ei juhtu korrarikkumisi. Enne koosolekut hoolitsevad korrapidajad, et koosoleku hoone on puhas ja korras; valvavad, et koosolekule hiljaks jääjad ettekande ajal sisse ei pääse ja sellega ettekannet ei segaks.

Koosolekud ja nende korraldus.

8. Noorsoo karskusringi koosolekute, õhtute, harjutuste ja toimkondade koosolekute ajal on tarvilik hea kord; igaüks peab kuulama hooldaja, juhataja ja korrapidajate määrusi.

9. Koosolekud algavad täpi pealt seatud ajal ja keegi hiljaksjääja ei pääse ettekande ajal hoonesse; ainult ühislaulu, või vaheajal võivad hiljaksjääjad sisse saada. Samuti on nõutav, et keegi ei lahku enne koosoleku lõppu.

10. Ametlikel koosolekuil võib kõnelda ainult juhataja lubaga. Hääletamisel tarvitatakse käetõstmist, kui teisiti ei nõuta. Nõuavad aga 5 liiget salajast hääletamist, siis sünnib see. Juhatus valitakse ainult salajasel hääletusel.

Noorsoo karskusringi normaaltöökava.*)

Noorsoo karskusring, kuhu kuuluvad noored, keskmiselt 13—18 aasta vanuseni, peab töötama võimalikult laia ja mitmekülgse tegevusplaani järele. See on juba sellepärast tarvilik, et ühekülgsest, monotoonsust ja igavust ära hoida, mis liikmed ringist eemale võib peletada. Igatahes pole kuidagi õigustatud sarnane olukord, mis senni ajani Eesti noorsoo karskusringides valitsenud, et üldse ühtki töökava ja tööplaani ei tehta, vaid elatakse juhuslike ülesannete nokitsemise kallal. See on sarnane seisukord, nagu läheks laev sadamast merele, ilma et kapten teaks, missuguseid teid kaudu ja kuhu ta laeva tüürima peab, vaid kõik jäetakse hea lootuse peale, et küll lained ja juhuslikud tuuled ta juba randa ajavad. Kui aga tegevust juhitakse kindla, varem ette määratud plaani järele, siis ei jää ükski koosolek juhuse hooleks ja juhtijaile enestele oleks töö palju kergem ja lõbusam.

Alamal järgnev töökava ei prätenteeri täiuslikkuse peale. Kuid siiski on ta küllalt laialine. Pealegi peab tähendama, et sarnane väljastpoolt esitatud töökava ei kõlba kunagi muutmata tarvitada; teda tuleb kohalikele nõuetele vastavalt kohandada, enne kui tema järele kohtadel midagi saab tegema hakata. Väiksemad ja algajad ringid valigu temast ainult huvide ja jõukohaseid alasid. Selleks sisaldab ta küll mitmesuguseid asju, mis kõlbavad kohalikkudesse oludesse ümber istuda ja seal välja arendada.

Harilikku noorsoo karskusringide normaal-töökava võib jagada järgmistesse peaosadesse:

*) See töökava on võetud praegu trükisolevast J. Elango raamatust „Rahva lootus“. Nimetatud, raamatut, mis Eesti Karskusliidu väljaandel ja „Sõnavara“ kirjastusel ligemal päivil (veel enne 1924. a. lõppu) ilmub, soovitame kõigile õpetajaile ja noorsoo karskusringidele, kui väga tarvilikku käsiraamatut, sest seal leiduvad mitmekesised juhtnõuad noorsoo k. ringidele nende tegevuse korraldamise alal.

A. Ringi sisemised ülesanded.

I. Ülesanded kõigile liigetele.

II. Töögrupid ja eritoimkonnad.

B. Mõjuavaldamine väljapoole.

A. Ringi sisemised ülesanded.

Ringi sisemiste ülesannete all tuleb mõista sarnaseid ettevõtteid ja tegevusalasid, mis ringi liigetega piirduvad, mille mõju ringi sisemises tegevuses avaldub ja sealt silmapaistval määral väljapoole ei ulata.

Oma iseloomu poolest tulevad sisemised ülesanded jagada kahte rühma: esiteks sarnased ülesanded, mis on teostatavad kõigi liigete ühisel osavõtmisel, mis on enam-vähem ühevõrra tähtsad kõigile ringi liigetele ja millest osavõtt peaks olema kõigile liigetele koguni kohustav ja, teiseks, sarnased ülesanded, mille teostamine nõuab väiksearvulisema toimikonna või grupi moodustamist, kuna kõigi liigete ühine osavõtt võiks muutuda liiaks ajaraiskamiseks ehk pole üldse võimalik ülesande kitsa iseloomu pärast.

I. Ülesanded kõigile liigetele.

1. Peakooosolekud tarviduse järele, kuid vähemalt kord poolaastas, praktiliste asjade harutamiseks, mis ühelt poolt põhikirja nõuetest, nagu juhatuse ja mitmesuguste toimkondade valimisest, teiselt poolt töökavast ja jooksvast asjaajamisest, nagu eelarvete ja aruannete kinnitamisest ja muust, tingitud on. Soovikorral võib peakooosolekut ka referaatkooosolekuga ühendada.

2. Pidulik aktus ringi aastapäeval. Kavas tervitused, aastaülevaated, pidukõne (võimalikult mõnelt vanemalt kõnelejalt), muusika, laul jne.

3. Kord aastas (ringi aastapäeval ehk karskuspühal) liigete omavaheline teeõhtu ühes piiratud arvul kutsutud võõrastega ja võimaluse korral endiste liigetega. Kavas lauakõned, muusika, laul, ühismängud jne.

4. Referaatkooosolekud tarviduse järele; soovitav 2—3 korda kuus, ette kindlaks määratud päevadel. Juhtumisel, kui ringi juures töötab õpiring, tuleb referaatkooosolekute arvu õpiringi kooosolekute kasuks tuntavalt piirata. Referaatkooosolekute kavas olgu õpilaste referaadid ühes läbirääkimistega eestkätt alkoholismi ja karskustöö alalt valitud teemidele.

Aga karskusasja kõrval tuleks referaatide teemisiid valida muiltki aladelt, mis noorsoole tähtsad on. Nii näiteks võidakse refereerida eetilistest küsimustest, kuid ka praktilisist asjust, nagu: ühiskonna korraldus, majanduslikud püüded, elukutse valimine jne.

Teemide valiku hõlbustamiseks võiks muu seas järgmisi alasid nimetada ja soovitada:

Karskusliikumise ajalugu (teosed: M. J. Eisen: Karskusliikumise ajalugu. Prof. Dr. J. Bergman: Geschichte der Nüchternheitsbestrebungen).

Karskusaade eesti ja ilmakirjanduse tähtsamates teostes (Kreutzvald, Jannsen, Peterson, Vilde, Kitzberg, Tammsaare j. t., L. Tolstoi, Zola, Hauptmann'i, Ibseni, M. Gorki, Alkio, Järnefeldi j. t. teosed).

Karskus küsimus ühiskondlikuna küsimusena (Mis arvavad eesti tähtsamad seltskonnategelased alkoholismi küsimusest; kuritegevusarvustik jne.).

Alkohol inimese organismis (Dr. R. Tamm — Alkohol ja inimene. Dr. Lellep — Alkohol ja vaimuelu).

Kuidas võin näidata, et olen karskusinimene.

Minu osavõtmine karkusvõitlusest.

Narkootilised ained, maitseained, suitsetamine (teosed: Tubak ja tema kahju).

Ajaviitmine, puhkus jne.

Enesekasvatuse- ja elureformi küsimused (teosed: R. W. Trine: Iseloomu kujundamine mõttejõu läbi. F. Foerster: Elujuht (Lebensführung). Eesti Noorsoo Karskusliidu koguteos „Noorusjõud“. J. Järv: Mehised mehed. Marden: Püüa edasi. V. Reima: Enesekasvatuse alged. Paul von Gizyck: Omal jõul edasi jne.).

Tähtsate meeste elulood (üldisest kui ka karskusliikumise ajaloost).

Kehakultuur, sport ja tervishoid (L. Pihkala: Spordiõpetus. Kl. U. Suomela: Karskus ja sportvõime).

Üksikute referaatide teemidena võiks nimetada: mis võlgne omaale maale; missugusena sooviksin näha oma tulevast kodu; elukutse valik; kes on meie paremad sõbrad; jookmakombed; täiskarskus ja „parajus“; alkoholismi põhjused; miks olen karske jne. jne.

Tähtis on, et teemide valik oleks mitmekülgne ja noorte huvidele vastav. Selle juures valitsegu siiski järjekindlus ja süstemaatilisus.

5. Vaidluskoosolekud (soovitav kord kuus). Kavas vaidlused kultuuriliste ja eetiliste küsimuste üle, mis otsekohe ehk kaudseltki seotud alkoholismi või karskusküsimusega. Vaidlusalustustena tarvitada samuti nagu referaatidekski teemisiid eelmisest punktist. Vaidluskoosoleku algul andku keegi vaidlusele tulevast küsimusest lühike sissejuhatus ja seadku teesid üles; järgnev mõtetevahetus piirdugu tingimata teeside käsitlemisega; hoitagu vaidluses piinlikult isiklikuks mineku eest. Üldse oldagu vaidluskoosolekute korraldamise juures äärmiselt ettevaatlik ja asjalik, kui ei taheta, et nad äparduks.

6. Öpiring kas kõigi liigete ehk ühe osa osavõttel süstemaatiliseks tutvunemiseks algteadmistega alkoholoogias ja karskusküsimuses, aluseks võttes umbes karskuseksami nõudmisi, samuti ka mitmesuguste teiste küsimuste süstemaatiliseks tundmaõppimiseks. Sellekohased koosolekud võimalikult järjekindlalt iga nädal kord. (Ligemad juhtnõõrid öpingiride tööks leiduvad E. Kujase raamatus „Öpingid“.)

7. Raamatukogu asutamine ja selle täiendamine. Raamatukogusse tuleb muretseda kõik tähtsam karskus-, enesekasvatus- ja noorsooliikumiskirjandus, mis eestikeeles olemas (vaata nimestik töökava lõpul). Kui liigetele mõni teine keel kättesaadav, siis muretseda vastav kirjandus ka selles keeles. Raamatukogu täiendamine sündigu süstemaatilisel kava järele. Hea raamatukogu on suureks toeks öpingiride tööle. Raamatukogu olgu kõigile liigetele maksuta kättesaadav. Tarvitamine sündigu kindla kodukorra järele.

8. Lugemislaua korraldamine sündigu kas iseseisvalt ehk mõne teise organisatsiooniga kokkuleppides ühiselt. Lugemislauas olgu kättesaadavad tähtsamad ajalehed, noorsoo ajakirjad, karskuskirjandus ja võimalust mööda muu kirjandus. Lugemislaua materjaali võib hiljem bibliografeerimise tarvis ära kasutada.

9. Ekskursioonid, jalutuskäigud, pühapäevased väljasõidud loodusse kevadeti ja sügiseti kui ilmad lubavad ühes kohaste seletuste, kõnede, laulude ja ühismängudega idealistliku meeleolu ja koduse seltsimeheliku õhkkonna loomiseks.

Reisidel on noorsoo kasvatuses suur tähtsus, kui need hästi korraldatakse ja sihiiks võetakse midagi uut näha ja õppida, mida enne ei ole tähele pandud, vahest mitte nähtud ja kuulnudki.

Kui uus ja huvitav on linna lastele, kui nad maale mööda põldusid, metsi ja niite jooksma pääsevad.

Kevadel kirkas looduse ilu, sügisel kirju metsade värv äratab noortes armastust ja hardust, kui seda ainult osatakse äratada, kui ainult osatakse tema silmi avada ja tähelepanu teritada.

Ja kui palju õpib maalaps, kui pääseb lähedasse linna, tehasesse või hästi haritud tallu.

Sarnastel väljasõitudel õpitakse enam kui mujal üksteist tundma ja noored võivad siin üksteise peale kasvatavalt mõjuda.

II. Töögrupid ja eritoimkonnad.

Töögrupe ja eritoimkondi moodustades peetagu alati silmas põhimõtet: ülesandeid kõigile. Hoitagu piinlikult selle eest, et ülesanded ei koonduks suurel arvul üksikute kätte; sarnasel korral jääb palju liikmeid, kes tagasihoidlikumad on ja ise ette ei tiku, ilma tegevuseta; nad tunnevad end kõrvale surutud ja ringis nagu üleaurused olevat ja kaovad sealt peagi. Seepärast hoolitsetagu selle eest, et võimalikult iga liige saaks valitud mõne ülesande täitjaks, et ta tunneks end tarviliku tegurina ringis ja et tal oleks võimalus tegutsedes areneda.

1. Praktiliste katsete grupp korraldab praktilisi katseid alkoholiga selle mõju ja omadustega tegelikult tutvunemiseks. Töö tulemused kantakse ette referaatkoosolekuil. (Vaata pikemalt eriartikkel „Alkoholi mõju taimede ja loomade kohta“, ülemal nimetatud J. Elango raamatus: „Rahva lootus“.)

2. Ajakirjanduse bibliograafia grupp määrib ära ja lõikab välja, võtab kuu kaupa kokku kõik sõnumid ja artiklid, mis karskustöö, joomise ja selle tagajärgede ning viinavalmistamise ja selle müügi kohta ajakirjanduses ilmunud. Kui kirjutusi kõigis ajalehtedes ei suudeta jälgida, siis võib mõne üksiku ajalehena piirduda.

3. Teadusliku ja ilukirjanduse bibliograafia grupp määrib ära ja võtab poolaastate kaupa kokku kõik, mis järjest ilmuv teaduslik ja ilukirjandus alkoholismisse ja karskusküsimusse puutuvat sisaldab.

4. Ajakirja toimikond annab välja ja levitab perioodiliselt ilmutat kätti kas shapirografeeritult ehk mimio-grafeeritult paljundatud karskusteoreetilisi kirjutusi ja ilukirjanduslii katseid sisaldavat ajakirja. Ajakirja väljaandmise tähtsus suureneb eriti sellepärast, et sellele kaastööd tehes noored inimesed harjuvad omi mõtteid selgelt väljendama ja neid teistelegi arusaadavalt esitama.

5. Informatsiooni toimikond võtab kokku ja töötab läbi statistilised andmed ringi elust ja töö tulemustest ja esitab nad ülevaatlikul, näitlikul kujul koolinäitustel ja muil sündsail juhustel. Samuti kogub ta karskustöö ja alkoholismi alalt statistilisi andmeid ümbruskonnast. Ühtlasi informeerib ta järjekindlalt ajakirjandust, eriti noorsoo ajakirju, ringi tegevusest, korraldab ringi huvidekohast agitatsiooni õppurkonnas ja ümberkaudses seltskonnas, eriti maal, ja valvab karskuspõhimõtte pidamise järele a) omas ringis, b) kogu õpilaskonnas, appelleerides väärnähtuste korral ringi juhatuse kaudu a) ringi peakoosolekule, b) kooli pädagoogika nõukogule.

6. Kirjanduse levitajate grupp levitab õpilaskonnas kui ka seltskonnas karskuskirjandust, postkaarte, rahvalikke lendlehti, broshüüre, tabeleid j. m. Eriline tähtsus tuleb anda Eesti Noorsoo Karskusliidu väljaannete levitamisele õppurkonnas. Selleks pidagu levitajate grupp Noorsoo Karskusliiduga kõige ligemat kontakti, et kõik uudised noorsoo karskuskirjanduse alal otsekohe koha peal saadaval oleks.

7. Toetuste kogumise toimikond või „majandusmehed“ hoolitsegu rahaliste toetuslubaduste kogumise ja nende realiseerimise eest. Selleks kasutatagu Eesti Karskusliidu sellekohaseid juhtnõure, kaarte ja pikaajalist luba, mis viimane siseministeeriumist nõutanud. Sarnasel alusel korraldatud seltskondliku toetusega peetakse üleval võimas Ameerika karskusliikumine ja on heale järjele viidud Rootsi karskustöö. Meil Eestis on kõige rohkem eeldusi just noorsoo karskustöök sel teel toetust organiseerida. Kasutagu seda võimalust noorsoo karskusringid. Ka karskuspühade puhul toimepandavad korjandused tulevad hoogsalt ära kasutada. Karskusringide „majandusmeeste“ teha on see, et noorsoo karskusliikumine Eestis ainelistes suhetes iseseisvaks saaks.

8. Arhiivi toimikond korjab kõiki ringi asjaajamisest ja tööst järelejäävaid muuseumilise väärtusega esemeid, nagu vanu rakendusraamatuid, ringi kirjakogusid, perioodilisi väljaandeid jne., ja toimetab neid edasi soovi korral Noorsoo Karskusliidu keskarhiivi. Täiskasvanute karskusseltsi puududes koha peal võib toimikond oma ülesandeid selles osas laiendada.

9. Karskuseksamite toimikond õhutab vaba- tahtlikkude karskuseksamite sooritamist ja muretseb asjast huvitatuile tarvilisi kavasid, käsiraamatuid ja andmeid, korraldab eksamikomisjone.

10. Võistluskirjutuste toimikond selgitab Noorsoo Karskusliidu poolt väljakuulutatud võistlustöödest osa-

võtmise võimalusi ja tingimisi, korraldab ringi liiketele ühtlasi iseseisvaid võistluskirjutusi.

11. Kroonika toimkonna või kroonikeri ülesandeks on vastavasse eriaamatusse kõik ringi elus ette tulevad vähegi tähtsamad sündmused ja juhtumised kronoloogilises järjekorras võimalikult täpselt kirjeldatult sisse kanda.

12. Spordi ja mängude toimkond hoolitseb igal parajal juhusel, kui vaimutöö väsitama hakkab, kohase vahelduse ja värskenduse eest ühismängude ja spordi abil, korraldab võimalikult teiste organisatsioonidega ühiselt uisutee, seltskondlikkude mängude ja rahvatantsude õppimise kursused j. m. vastavad harrastused.

13. Udupiltide toimkond tellib Eesti Karskusliidult ja teistelt vastavatelt asutustelt ajutiseks tarvitamiseks udupilte ja tarbekorral ka aparaadi, et huvitavat vaheldust pakuda. Viimasel ajal on udupildi tähtsust suuresti hindama hakatud. Ja tõepoolest neid ei tohi kunagi unustada, sest head seletused ühes piltidega on kõige parem ja huvitavam eeskava lastele ja noortele, samuti ka vanale.

14. Erakordselt võidakse moodustada nii ühekordsete kui perioodiliste ülesannetega toimkonnad, nagu karskuspüha ehk aastapäeva pühitsemist korraldava toimkond, või karskustundide toimkond seminari ringides jms.

B. Mõjuavaldamine väljapoole.

See rühm moodustab õieti noorte karskustöö, s. t. töö, mis noored teevad teiste hulgas. Siia tulevad koondada sarnased ettevõtted ja tegevusvormid, mille mõju enam-vähem jõurikalt väljapoole ringi liikmelist koosseisu ulatab. Järelikult kuuluvad siia:

1. Kõnekoosolekud vähemalt kord kuus, kust osavõtta võiksid peale ringi liikete kõik õpilased ja õpetajad. Kavas mõne vanema isiku (õpetaja, arsti, seltskonnategelase jne.) kõne, mõne vilunuma noore kõne, muusika, deklamatsioon, ühislaul jne. Kõnekoosolek korraldatagu võimalikult järjekindlalt ühel ja samal ajal iga kuu.

2. Ettekannete (perekonna) õhtu enam-vähem piiratud publikumile vabatahtliku maksu eest vähemalt kaks korda aastas. Kavas pidukõne, laul, muusika, deklamatsioon, võimlemisnumbrid, ühismängud jne.

3. Piduohtu kord aastas. Sissepääs kutsetega vabatahtliku maksu eest. Kavas laul, muusika, deklamatsioon, võimlemine, näidend (võimalikult karskussisuline) j. m. Lõ-

puks tants ja ühismängud. Erilist rõhku pandagu pidude esteetilise külje tõstmise peale.

4. Kontsert - miitingud (linnades) võimalikult karskuspüha puhul. Kavas paar paremat kõnet autoriteetsemalt õpetajailt ehk seltskonnategelasilt, laulukoori, orkestri ja võimlejate ettekanded. Osavõtma kutsuda kõik õpilased ja seltskond.

5. Rongikäik korraldada karskuspüha puhul kas omal algatusel või teiste organisatsioonidega ühiselt ajakohaste hüüdsõnade ja plakaatidega.

— :: —

Kõigi nende rohkearvuliste ülesannete koordineerimine ja töimkondade töö reguleerimine ja üldjuhtimine koondub loomulikult juhatuse kätte. Ühtlasi jääb juhatuse ülesandeks kontakti pidamine naaberringidega, Eesti Noorsoo Karskusliiduga, Eesti Karskusliiduga ja tarbekorral teiste organisatsioonide ja keskkorraldustega. Samuti jääb juhatuse kätte igasugune algatus õigus ja juhuslikkude ning erakondsete ülesannete täitmine, mõnede kursuste korraldamine ja muud, kui seks tarvilikuks ei peeta igakordselt vastavat eritoimkonda moodustada.

Ainelist tulu saab ring liikmemaksudest, oma ajakirja müügist, karskuskirjanduse levitamisest, pidu- ja ettekannete õhtuist, perioodilistest toetuslubadustest ja erakordseist toetusist Noorsoo Karskusliidu, kooli pädagoogika nõukogu ja hoolekogu ning omavalitsusasutuste poolt olgu rahas ehk natuuras, ning lõpuks mitmesugustest ettenägemata sissetulekutest, nagu juhuslikest annetustest ja muust. Väga tähtis on, et ringi kassaoperatsioonid sünniks kindla eelarve piirides, et ära hoida juhuslikke ja halvavaid puudujääke ja ebakorrektsusi rahalisel asjus.

Kõik ringi tegevus sündigu järjekindlalt peakoosoleku poolt kinnitatud kodukorra järele, mille juures erilist tähelepanu pöördagu kõigi liigete ja ametmeeste täpsele kohustetäitmisele, nõutagu kõigi koosolekute määratud ajal algamist, tarbekorral viibimiste trahviraha sisse seades, millest isegi sissetulekut võib koguneda, läbikäimises valitsegu viisakas seltsimehelik toon ja alati oldagu teadlik põhimõttest, et ühenduses peitub jõud.

Noorsoo karskusringidele soovitatava karskus- ja enesekasvatuskirjanduse nimestik.

Uuem eesti karskus- ja enesekasvatus kirjandus.

1. „Tulev Eesti“ 1922, 1923, 1924. Eesti Karskusliidu praegune häälekandja. Sisaldab rohkel arvul artikleid, ülevaateid, kirjeldusi j. m. materjaali karskustöö alalt nii Eestist kui välismailt. Tellimise hind 300 mrk. aastas.
2. „Kevadik“ — enesekasvatuse ja elureformi ajakiri. Ilmub Eesti Noorsoo Karskusliidu väljaandel. Tellimise hind 75 mrk. aastas.
3. „Uudismaa“ — Eesti koolinoorsoo häälekandja. Ilmub Eesti Koolinoorsoo Keskliidu väljaandel. Tellimise hind 200 mrk. aastas. Senni ilmunud aastakäike on veel saadaval.
4. „Noorusjõud“ — Eesti Noorsoo Karskusliidu igaaastane almanak. Hind 150 mrk., köites 175.
5. Karskusasja algmed — Dr. Matti Helenius-Seppälä. Hind 75 mrk.
6. Karskuse töös — L. Ploompuu. (Müügilt otsas.)
7. Alkoholi mõju — Alli Trygg-Helenius-Seppälä ja Dr. Matti Helenius-Seppälä. (Müügilt otsas.)
8. Eesti riigi tulevik ja karskus — prof. P. Pöld. Hind 20 mrk.
9. Meie karskustöö programm ja taktika — Dr. med. J. Vilms, A. Juhanson, J. Rosental ja R. Hansson. Hind 35 mrk.
10. Karskus ja sportvõime — Kl. U. Suomela. Hind 75 mrk.
11. Pöörang — H. Saar. Karskusnäidend 3 vaatuses. Hind 75 mrk., köites 100 mrk.
12. Tubak ja tema kahju. Hind 25 mrk.
13. Sotsialism ja alkoholism — prof. Dr. hist. Väinö Voionmaa. Hind 10 mrk.
14. Villem Navi elupäevad — P. kr. Mannteuffel. Hind 40 mrk.
15. Eesti karskuse seltside aastaraamatud 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1905 ja 1907. Sisaldavad rohkel

arvul kestva väärtusega artikleid mitmesugustelt karskustöö aladelt. (Müügilt otsas. Üksikud aastakäigud leiduvad veel müügil Küngi juures Pärnus.)

16. **Karskusleht** — 1911, 1912, 1913, 1914 ja 1915. Sisaldab rohkesti püsiva väärtusega kirjutusi. (Üksikud nr.nr. veel Karskusliidust saadaval.)
17. **Joomise katk** — J. Järv. (Leidub veel müügil vähesel arvul J. Ploompui juures Tallinnas.)
18. **Kidunemise põhjused** — prof. G. v. Bunge. (Müügilt otsas.)
19. **Kuidas inimene alkoholi üles leidis** — prof. K. Tiander. (Leidub veel mõnel pool müügil.)
20. **Mispärast inimesed uimastavad endid?** — L. N. Tolstoi. Hind 10 mrk.
21. **Karskusliikumise ajalugu** — M. J. Eisen. (Müügilt otsas.)
22. **Alkoholismus kui ühisele paise** — H. Pöögelman. (Müügilt otsas.)
23. **Iseloomu kujundamine mõttejõu läbi** — R. W. Trine. Hind 25 mrk.
24. **Enesekasvatuse alged** — V. Reima. Hind 30 mrk.
25. **Omavalitsuse edasi** — P. v. Gizyck. Hind 150 mrk.
26. **Kergats** — H. Saar. Laste karskusnäidend 1 vaatuses. Hind 25 mrk.
27. **Alkoholikeeld P.-Ameerika ühendatud riikides** — Dr. P. A. Speck. Hind 50 mrk.

Ligemal ajal ilmuvad:

Viinakatk — Fr. R. Kreutzvald.

Esimene viinapõletaja — L. N. Tolstoi.

Lõbukultuurist — Dr. med. J. Vilms.

Elujuht (Lebensführung) — Fr. Foerster.

Rahva lootus — J. Elango.

Kümme enneaegse surma põhjust — Dr. Lorand.

Õpingid — E. Kubjas.

Uuemad tõsiasiad alkoholiküsimusest — Stoddard.

Tellimise aadress: „Sõnavara“, Tartu. Lai tän. 27-a.

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri

„KEVADIK“

ilmub Eesti Noorsoo Karskusliidu väljaandel 1924. a. alates
- 6 korda aastas, à 16 lhk.

„KEVADIK“ sisaldab kirjutusi järgmistelt aladelt: enesekasvatus, elureform (karskus, kehakultuur, tervishoid), elulookirjeldused, ilukirjandus, noorsookirjandus- ja ajakirjanduse ülevaade, ülevaade noorsoo isetegevusest (õpilasüh., skoutlus jne.) ja sisaldab iga number rohkesti pilte.

„KEVADIK“ valib oma materjaali umbes 13—17 a. vanuse (5—9 õpiaasta) noorsoo huvide ja võimete seisukohalt.

„KEVADIK’u“ artiklite osas esinevad peamiselt küpsemad jõud, kuid ka noorsooga ja selle organisatsioonidega peab toimetuse elavat kontakti, paludes neilt kaastööd eestkätt ülevaadete osa jaoks.

„KEVADIK“ maksab aastas 75 mk., poolaastas 40 mk., üksiknumber 15 mk. Kuulut. lhk. 1000 mk. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid!

Kes „KEVADIK’ULE“ vähemalt 10 aastatellimist muretseb või järjekindlalt igast numbrist 15 eks. levitab, saab 1 eks. igast numbrist maksuta.

Levitajaid ja tellimiste vastuvõtjaid vaja igasse kooli ja külla!

„Kevadiku“ toimetuse, Tartus. — Jakobi tän. 8.

Aadr. kirjadelle: Tartu, postkast 86. Telef. 404.

J. Mällo trükk, Tartus.